

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Федунішин Любомири Любомирівни «Культурно просвітницька і краєзнавча діяльність Івана Кревецького (1883-1940 рр.)», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України.

Сучасний рівень досліджень історії України вимагає розширення наукових пошуків в галузі національної пресографії, що обумовлено, як певними здобутками у цій сфері здійсненими за роки незалежності, так і новими вивченнями щодо розширення знань колективних біографій. Особливе місце у цьому контексті займає життєвий і творчий шлях Івана Кревецького. Що ж до аналізу його біографії та творчості, то вона вже стала предметом наукового аналізу у новітніх дослідженнях, водночас окремі її фрагменти вимагають нового вивчення. Передовсім інтерес до постаті Івана Кревецького обумовлений необхідністю дослідження історичної школи Михайла Грушевського у Львові, яка створилася на базі двох інституцій – Львівського університету та Наукового Товариства ім. Шевченка. В силу того, що реалізувати завдання творення власної школи у Львівському університеті, зважаючи на політичні обставини, які панували у цій інституції й Галичині та загострення польсько-українських протиріч як у рамках університету, так і у краї в цілому, наукова школа метра формувалася фактично в НТШ. Що ж до університету, то власне там професор знаходив своїх майбутніх учнів.

Формування історичної школи М.Грушевського у Львові, пов'язано не лише з активізацією наукових пошуків у царині національної історіографії, в контексті представлення фактографічних та інформаційних комплексів, а й творення нового історіософського концепту державницької школи в українській історичній науці. Хоча, назагал, усі учні М.Грушевського слідували його теоретичній державницькій тезі, розглядаючи Київську Русь IX – XIII ст. як першу

форму української держави. Однак кожен з них мав власне бачення як змісту державництва, так і еволюції цього державницького ідеалу. Ймовірно найбільш увиразнене бачення концепту державництва мали С.Томашівський та О.Терлецький, хоча й концепція І.Кревецького носила оригінальний характер.

Діяльність І.Кревецького була постійно пов'язана з НТШ, де в рамках Інституції він не лише сформувався, але й його творчість проходила і змінювалася у цьому колективному органі. Окремий науковий зріз складає культурно – просвітницька і краєзнавча діяльність І.Кревецького, якій присвячена кандидатська робота.

Оригінальність кожного наукового дослідження визначається як аналізом історіографічної бази, так і пошуком в ній нових кардинальних завдань та вирішення проблематики, що не увійшла в сферу наукового пошуку попередніх дослідників. Саме історіографічний аналіз дозволяє виокремити для наукового пошуку, представити та аргументувати нові дослідницькі завдання, реалізація яких вимагає нових джерельних комплексів та їх наукового вивчення.

Тепер щодо дисертаційної праці, її історіографії та джерел.

Джерельна база дисертаційної роботи представлена матеріалами ЦДІА України у м. Львові, зокрема головним чином комплексом «Наукового Товариства ім. Шевченка», кореспонденційними матеріалами та ін.

Особливою оригінальністю відзначаються матеріали Інституту рукописів Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського та Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України. За характером це документи, які представляють окремий комплекс і охоплюють наукові дослідження вченого, статті, огляди, рецензії. Як зазначає дисертант автором за допомогою мікроісторичного підходу розглянуто формування національної ідентичності молодого І.Кревецького, проаналізовано зв'язки історика з малими спільнотами: українськими студентськими та військовими організаціями, науковими та культурно-освітніми товариствами, редакціями газет і журналів, іншими представниками Львівської історичної школи М.Грушевського.

У другому розділі «Іван Кривецький – громадсько-політичний діяч», дисертант поставила завдання розкрити формування ідейного світогляду вченого, його вклад у розбудову бібліотечної справи та редакційно-видавничу діяльність.

Зокрема у підрозділі 2.1. «Формування ідейного світогляду» висвітлено життєвий шлях історика, родинне середовище, національно-патріотичне виховання в Українській академічній гімназії у Львові» висвітлюється його професійне зростання: навчання в 1903-1907 рр. на філософському факультеті (історична група) Львівського університету.

Саме студентські роки вплинули на формування світоглядних позицій І.Кривецького, зумовили характер його активної громадсько-культурної діяльності, а фахова підготовка та значна академічна база сприяли йому здійснювати різнопланову науково-просвітницьку роботу.

У підрозділі 2.2 «Вклад вченого в розбудову бібліотечної справи» проаналізовано багаторічну працю І.Кривецького в бібліотеці НТШ, його тісні наукові та приятельські контакти з відомими галицькими та наддніпрянськими діячами, українською діаспорою, різними товариствами і організаціями.

Наступний підрозділ 2.3. «Редакційно-видавнича діяльність» присвячений різноплановій редакційній і видавничій роботі І.Кривецького.

Дисертант стверджує, що І.Кривецький здійснював багатогранну діяльність як професійний історик, археограф, дійсний член НТШ, бібліограф, директор бібліотеки, редактор, рецензент та архівіст.

Третій розділ «Науково-просвітницька діяльність історика», складається з трьох підрозділів, у них проаналізовано науково-популярні історичні праці І.Кривецького з історії української державності, мемуаристики та історії української культури, які друкувалися в періодичних виданнях.

Зокрема, у підрозділі 3.1. «Праці з історії української державності» звернуто увагу на дослідження вченого з історії національного

державотворення на українських землях княжої доби, часів козаччини та перебування українців у складі Російської та Австрійської імперій..

Дисертант зазначила, що Іван Кревецький у розвідці «З історії анархії на Україні» розвинув думку, про найбільшого ворога української держави, який переслідує її постійно. Таким ворогом, на його думку, є анархія. У підтвердження цього І.Кревецький аналізує княжі міжусобиці в Київській Русі XII – XIII ст. та козацьку анархію в XVII – XVIII ст. При цьому дослідник не заперечував визначної ролі козаччини, яку вона відігравала в історії України після падіння держави княжої доби.

Наступний підрозділ 3.2. «Студії з питань мемуаристики» аналізує дослідження вченого з історії мемуарної літератури.

І.Кревецький вважав та аргументував власну позицію про те, що спогади, записки, щоденники українських, російських і польських політичних і громадсько-культурних діячів, у силу історичних закономірностей, найповніше відображають події з історії України.

У підрозділі 3.3 «Іван Кревецький – популяризатор української культури» представлено дослідження вченого, які ґрунтуються на пріоритеті вивчення культурного потенціалу української нації в контексті загальноєвропейської історії.

У дисертації підсумовується, що І.Кревецький у своїх дослідженнях популяризував та різнобічно вивчав українську культуру, розглядав теоретичні питання з історії книгознавства та журналістики. Дослідник здійснив тематичну класифікацію друкованих видань за змістом, періодичністю, напрямками; висвітлив історію книгозбірень, розкрив діяльність найбільших бібліотек щодо комплектування фондів українських рукописів і стародруків.

Четвертий розділ «Краєзнавчі дослідження вченого», містить два підрозділи, де звернуто увагу на наукових зацікавленнях І.Кревецького історією Галичини кінця XVIII – першої половини XX ст.

Зокрема у підрозділі 4.1. «Історія Галичини в творчій спадщині дослідника» проаналізовано статтю І.Кревецького «Королівство Галичина і Володимирія.1772-1918», де показано політико-адміністративний статус Галичини після її входження до складу Австрійської монархії. Окремі аспекти політико-адміністративних відносин у краї представлені у праці «Справа поділу Галичини в 1846-1850 рр.».

Автор зазначає, що дослідження І.Кревецького з історії Галичини є систематизованими історико-документальними працями, ґрунтованими на критичному підході при вивченні джерел.

У підрозділі 4.2. «Внесок І.Кревецького у вивчення регіональних збройних формувань» розкрито актуальні питання історії військових підрозділів українців періоду революційних подій 1848-1849 рр.Зокрема, підсумовано, що І.Кревецький докладно розкрив військово-політичне, соціально-економічне, національно-культурне життя Галичини австрійського періоду.

В цілому, робота є цілісним та оригінальним науковим проектом.

Водночас дисертаційна робота вимагає певних уточнень, поправок, а окремі сюжети слід було представити більш рельєфніше та точніше:

- 1) у підрозділі «Історіографія проблеми» слід було зупинитись на вкладі дослідників щодо представлення особистості Івана Кревецького, або «школи М.Грушевського», в рамках якої творив вчений;
- 2)широкого аналізу вимагають також джерельні комплекси, які стали основою наукової праці (аналіз джерел; типологія джерел; інформаційне насичення та ін.);
- 3) в окреслених завданнях роботи – «наукова новизна одержаних результатів» вимагають уточнення позиції «вперше», «уточнено», «отримали подальший розвиток»;
- 4) слід було, на нашу думку, по іншому представити окремі положення у структурі праці: наприклад, третій розділ присвячений «науково-просвітницькій діяльності історика», а четвертий «краєзнавчі дослідження вченого»

відображають задекларовану тему. Натомість другий розділ слід було ув'язати із загальною концепцією дослідження, яка б відповідала задекларованій темі;
5) у роботі необхідно було чіткіше акцентувати на дослідженнях І.Кревецького: якраз в контексті культурно-просвітницької і краєзнавчої роботи вченого.

В цілому, кандидатська дисертація Федунішин Любомири Любомирівни «Культурно-просвітницька і краєзнавча діяльність Івана Кревецького (1883-1940 рр.) є завершеним науковим дослідженням теми, відповідає вимогам, які ставляться до кандидатських дисертацій та профілю спеціальності 07.00.01 – «Історія України», а її автор заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата історичних наук.

Офіційний опонент

завідувач кафедри новітньої історії України

імені Михайла Грушевського

Львівського національного університету

імені Івана Франка,

доктор історичних наук,

професор

Сухий О.М.

Підпис проф. Сухого О.М.

з а с в і д ч у ю:

Вчений секретар

Львівського національного університету

імені Івана Франка,

доцент

Грабовецька О.С.

10.06.2016 року

